

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

24 Temmuz 1923 tarihinde imzalanan Lozan Antlaşması ile kurulan siyasal ve yönetsel yapıdan kaynaklı yüzyıllık zaman diliminde ortaya çıkan toplumsal, ekonomik ve politik sorunların belirlenmesi ve çözüm yollarının bulunması amacıyla Anayasa'nın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri gereğince meclis araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Cengiz Çiçek
İstanbul Milletvekili

GEREKÇE

1648 yılında imzalanan Vestfalya Antlaşmasıyla başlayan, 1789 Fransız İhtilaliyle ilhamını bulan ve kapitalist modernitenin üç sac ayağından biri olan ulus-devlet, 1. Dünya Savaşı sonrası halkların ve inançların asimile edilmesi, tek tipleştirilmesi, ehlileştirilmesi, mutenalaştırılması üzerinden ivme kazanmış ve Ortadoğu coğrafyasında yerleşik hale getirilmeye başlanmıştır.

1. Dünya Savaşı sonrasında imzalanan ve Ortadoğu'nun ulus-devletleşmesi ile başta Kürt halkı olmak üzere bölge halklarının tehcir, inkâr ve asimilasyona tabi tutulmasının devletlerarası garantisi olan Lozan antlaşması Britanya, Fransa, İtalya, Japonya, Yunanistan, Romanya, Yugoslavya ve Türkiye'den temsilcilerin katılımıyla İsviçre'nin Lozan kentinde 20 Kasım 1922'de başlayan, 24 Temmuz 1923'te karar altına alınan antlaşmadır. Bu antlaşmayla birlikte Anadolu ve Ortadoğu coğrafyasında yüzyıl sürececek gerilimlerin, eşitsizliklerin ve haksızlıkların kapısı aralanmıştır. Kürt halkının kolektif hakları yok sayılmış ve yaşadıkları coğrafya ulus-devletler arasında pay edilerek yüz yılın en büyük adaletsizliği devreye konmuştur.

Bu antlaşmayla birlikte Osmanlı'nın yıkıntıları arasından Türkiye Cumhuriyeti doğmuş ve ulus-devlet olmanın asli şartlarından biri olan uluslararası tanınma süreci tamamlanmıştır. Lozan antlaşması ile Cumhuriyet kurulmuş olsa da bu cumhuriyet homojen ulus ve aşırı merkeziyetçi devlet planlarını hayata geçirmiştir. Böylece Cumhuriyet toplumsallaşamamış, deyim yerindeyse cumhur-suz cumhuriyet ilan edilmiştir. Bu durum gerçeklikten kopuk ve

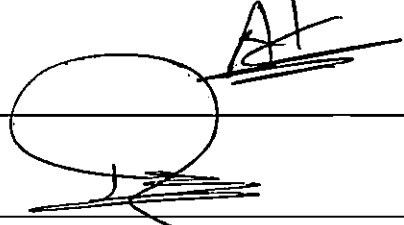
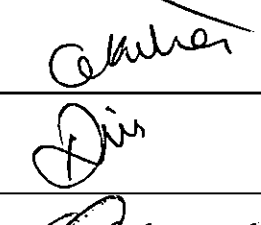
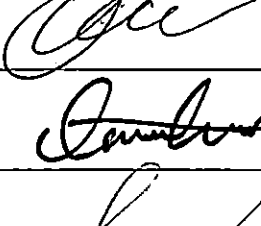
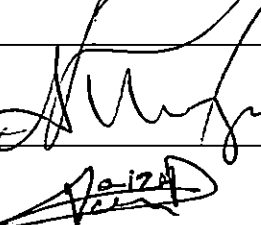
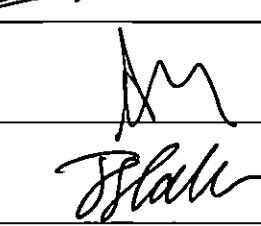
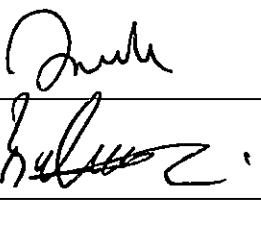
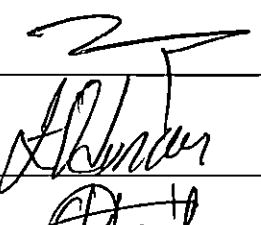
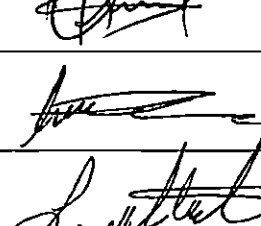
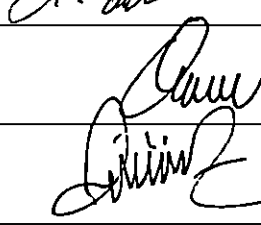
toplum mühendisliğine dayanan bir muhayyel kimlik inşa etmeye çalışmış, ortak yaşam zeminlerini ortadan kaldırmak üzere aşırı merkezi bir siyasal rejim ortaya çıkarmıştır.

Lozan antlaşmasıyla formel tamamlanma aşamasına giren ulus-devlet, toplumsal farklılıkları hiçe sayan tutumuyla yüz yıllık sorunlu siyasal yaşamın kapılarını aralamıştır. Lozan antlaşmasından yüz yıl geçmesine rağmen bu tek tipleştirici anlayış, toplumsal hakikat, çeşitlilik ve direnişler karşısında başarıya ulaşamamıştır. Lozan antlaşmasına dayanarak kurulan ve toplumsal talepleri-kimlikleri hiçe sayan tek tipleştirici ulus-devlet anlayışı büyük bir krizle karşı karşıyadır. Denilebilir ki, Lozan Antlaşması'nın imzalanmasının üzerinden yüz yıl geçmesine rağmen bölgesel barış ve istikrar sağlanamamıştır. Tek tipleştirici ulus-devlet tahayyülü yüzyıllık süreçte başarısız olmuştur. Nitekim 2015 yılından bu yana uygulanan ve Cumhuriyet ilanının yüzüncü yılında tekrar tek tipleştirici yaklaşımı hâkim kılmak isteyen konsept de büyük bir yenilgiyle karşılaşmıştır. Bu süreçte devlet aklı büyük bir ekonomik ve toplumsal yıkımı da tüm Türkiye halklarının gündemine sokmuştur.

Bu krizi aşmak için Cumhuriyetin demokratikleştirilmesi gerekmektedir. Başta Kürt halkı olmak üzere inkâr edilen tüm halklar ve inançların cumhuriyete dahil edilmesi, demokratik bir rejim ve işler bir yönetim sistemi kurmanın temel şartlarından biridir. Günümüz koşullarında Türkiye halklarına kazandıracak denklem, tüm halkların kolektif ve bireysel haklarını tesis edecek, kendini yönetme iradesine sahip çıkacak, yerel demokrasiyle demokratik cumhuriyeti birlikte düşünecek bir formülasyonun sağlanmasından geçmektedir. Bunun için de farklı kimliklerin haklarının tanınması, iradesine saygı duyulması, haklarının kabul edilmesi ve özgürce yaşamasını sağlamak gerekmektedir.

Savaş ve barışın yüzyıllık getirisi-götürüsünün hesaplanmasıyla ortaya çıkan felaket tablosunun görülmesi, toplumsal eşitliğin tesis edilmesi gerekliliği, demokratik bir rejimin kurulması, kültürel hakların yaşamsal hale gelmesi ve demokratik siyasetin sorunların çözümünde temel belirleyici alan olarak işlevli hale gelmesi için egemenler arasındaki paylaşımın konusu olan Lozan antlaşmasının yüzüncü yılında yaşadığı bu bağlamlardaki iflasının görülmesi kaçınılmazdır.

Bu kapsamda, 24 Temmuz 1923 tarihinde imzalanan Lozan Antlaşması ile kurulan siyasal ve yönetsel yapıdan kaynaklı yüzyıllık zaman diliminde ortaya çıkan toplumsal, ekonomik ve politik sorunların belirlenmesi ve çözüm yollarının bulunması amacıyla meclis araştırması açılmasını talep ediyoruz.

1	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
2	SERHAT EREN	DİYARBAKIR	
3	GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT	KARS	
4	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
5	GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT	VAN	
6	NEVROZ UYSAL ASLAN	ŞIRNAK	
7	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
8	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
9	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	
10	ALİ BOZAN	MERSİN	
11	TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ	ADANA	
12	GÜLDEREN VARLI	VAN	
13	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
14	YILMAZ HUN	IĞDIR	
15	ZEYNEP ODUNCU	BATMAN	
16	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
17	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	
18	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
19	GEORGE ASLAN	MARDİN	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	